

Kirje

28.10.2024

VN/13118/2024

VN/13118/2024-OKM-185

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi laiksi kotoutumislain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia sekä kotoutumislain nojalla annettua korvausasetusta. Vastaava esitys on ollut jo aikaisemmin lausuntokierroksella ja opetus- ja kulttuuriministeriö on lausunut asiasta. Verrattuna lausuntokierroksella jo olleeseen esitykseen on tähän esitykseen sisällytetty valtioneuvoston tasapainottamiseksi tehtäviä säästöjä. Kotoutumislain on ehdotettu kumottavaksi tietyt velvoitteet ja kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumiseen suunnattaviin korvauksiin on ehdotettu leikkauksia. Lausuntoa pyydetään vain näistä muutoksista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja lausuu seuraavaa:

Tarve kokonaisarvioinnin tekemiseen

Tällä hallituskaudella ollaan julkisen talouden saattamiseksi tasapainoon tekemässä säästöjä kotoutumiseen sekä muutoksia maahanmuuttajien asemaan esimerkiksi ulkomaalainsäädännössä. Ministeriö esittää, että eri muutosten ja säästöjen vaikutuksista tehtäisiin kokonaisarviointi erityisesti lasten ja nuorten kohdalla.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi valmistelun aikana opetus- ja kulttuuriministeriöltä virka-apua hallituksen esityksen vaikutusarviointiin erityisesti lasten varhaiskasvatukseen ja opetuksen osalta. Tämä tehtiin, koska ehdotetut säästöt kohdistuvat juuri kunnille ja hyvinvointialueille alle 18-vuotiaiden kotoutumisesta maksettaviin korvauksiin. Kaikkein suurin muutos on alle 7-vuotiaiden osalta. Laskennallisen korvauksen leikkaus on lähes 70 prosenttia nykyisestä korvauksesta.

Kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan, lakisääteisiä oikeuksia varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen ei olla muuttamassa. Myöskään näiden palveluiden rahoitus opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ei muuttuisi.

Kotoutumislain ja korvausasetuksen nojalla kunnille myönnettävien korvausten alentaminen vaikuttaisi kuitenkin todennäköisesti etenkin alle 7-vuotiaiden lasten saamiin palveluihin, koska korvauksen määrä alenee huomattavasti. Korvauksen aleneminen vaikuttaisi esimerkiksi siihen, missä laajuudessa kunnat järjestäisivät avointa varhaiskasvatustoimintaa, varhaiskasvatuksen palveluohjausta ja yksilöllistä tukea varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Hallituksen tavoitteena on nostaa erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa. Korvausten aleneminen voi vähentää tulkkauspalveluita ja heikentää esimerkiksi perheiden mahdollisuutta saada oikeaa tietoa varhaiskasvatuksen palveluista ja siten heikentää lasten mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen.

Perusopetuksen osalta laskennallisen korvaustason aleneminen voisi vaikuttaa siihen, miten perusopetuksen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvä lapsi otettaisiin osaksi koulu yhteisöä ja miten perusopetuksessa pystyttäisiin resursoimaan maahanmuuttajaperheiden lasten oppimista ja suomen tai ruotsin kielen kehitystä. Korvauksen alentaminen voi vähentää kuntien mahdollisuutta tehdä systemaattista työtä kouluissa maahanmuuttajataustaisten lasten integroimisen edistämiseksi ja esimerkiksi kiusaamisen vähentämiseksi sekä rasismin torjumiseksi.

Esitetyt säästöt heikentävät kuntien ja hyvinvointialueiden taloutta ja kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisen tilanteen heikentymisen uhka voi myös johtaa haluttomuuteen vastaanottaa kotoutumislain piirissä olevia henkilöitä.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä ja kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Säästöjen aikaan saamiseksi muutetaan kotoutumislakia niin, että siitä poistetaan useita velvoitteita tehdä suunnitelma tai ohjelma.

Kotoutumislakia kumottaisiin kunnan velvollisuus laatia 13 §:n 3 momentin mukainen asiakirja kunnan kotoutumisohjelmasta, kunnan ja hyvinvointialueen velvollisuus laatia 15 §:n mukainen monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja 17 §:n mukainen monialainen kotoutumissuunnitelma sekä kunnan velvollisuus tarvittaessa laatia 21 §:n mukainen perheen kotoutumissuunnitelma. Kunnan maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmää koskeva 48 § kumottaisiin. Lisäksi kunnan ja hyvinvointialueiden velvoitetta kotoutumisen edistämisen suunnitteluun, kehittämiseen ja seurantaan muutettaisiin laissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kotoutumisessa on tärkeää huomioida koko perheen asema kotoutujana. Tähän liittyvät olennaisesti esimerkiksi lasten varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut.

Esitysluonnoksessa todetaankin, että vaikka velvoite laatia kotoutumisohjelmasta asiakirjana poistuisikin, tulisi kunnan edelleen huolehtia siitä, että kotoutumisohjelman palvelut muodostavat johdonmukaisen ja selkeän kokonaisuuden sekä tarvittavasta viranomaisten ja muiden toimijoiden välisestä yhteistyöstä kotoutumisohjelman palveluiden järjestämisessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy työ- ja elinkeinoministeriön näkemykseen siitä, että kotoutumispalveluiden tulisi olla selkeä kokonaisuus ja että poikkihallinnollinen yhteistyö kotoutumisessa paikallisesti on tärkeää.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Erityisasiantuntija

Anssi Pirttijärvi

Jakelu

TEM MAKO Kotouttaminen -tiimi, Paula Karjalainen
TEM EU-valmistelu, Juha-Pekka Suomi

VN/13118/2024-OKM-185

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: